

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Marqvardo, Hvivs Monasterii Abbate XXI. Qvi præfuit annis 8. mensibus
6. diebus 21. & gestis illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Titula

Opera
Historia

Albertus Magnus in Sueviana natus scitur. Bruno.

Eodem anno natus est Albertus, Magnus postea cognominatus, in vico Sueviae, cui Laugingen nomen est. Solis quoque defectio facta est.

MCXCIII.

Imperator Henricus Siciliam obtinuit. Caechium monialium Niuenberg.

Anno sequenti, qui fuit Henrici abbatis 6. Bruno archiepiscopus Colonienfis resignato pontificatu suo in manus Henrici Imperatoris sexti, monachus Cisterciensis ordinis factus est, in coenobio montis antiqui: cui in archiepiscopatu successit frater eius nomine Adolphus de Altenae, maioris ecclesiae canonicus, & praefuit annis 12.

MCXCV.

Henricus abbas cura fatigatus.

Anno Henrici abbatis 7. dominicae natiuitatis 1195. Henricus Imperator Rom. scetus, potenti manu obtinuit Siciliam, captumq; Tacerdum regni inuaforem, eratis oculis, cum quatuor principibus in Teuthoniam misit, & omne regnum Apuliae sibi subiecit.

Eodem anno Conradus comes Palatinus Rheni, qui Heidelbergae morabatur, praeposituram coenobij ordinis nostri prope oppidum ipsum Heidelberg, quae Nuenburg appellatur, in dioecesi Wormatiensi, in monasterium sancti monialium eiusdem ordinis nostri commurauit de consensu Sighardi abbatis Lauriffensis, ad quem praepositura ipsa pleno iure & sine medio pertinebat. Vbi prima abbatissa per eum fuit instituta Cunegundis, virgo multum deuota & religiosa.

MCXCVI.

Causa mouites ad resignandum.

Anno sequenti, qui fuit dominicae natiuitatis 1196. cum Henricus abbas huius coenobij Hirsaug vitae transactae negligentias & male commissa ad memoriam reuocaret, & diuina ultionis vindictam pauidus cogitaret, tactus dolore cordis intrinsecus, de resignatione abbatiae coepit cum quibusdam amicis habere tractatum. Verum etsi omnes uno constantiae proposito voluntati eius contradicerent, qui se familiares nouerant & amicos, tamen a sententia illum non potuerunt auertere, quo minus cogitationem quam mente concepit, opere perficeret. Duabus enim causis ad resignandum abbatiam potissimum mouebatur: altera, quod se multas in ea dignitate negligentias occasione rerum temporalium commisisse non ignoraret: pro quibus, nisi amputata occasione satisfacere quemadmodum cupiebat, minime posset. Altera vero, quod stare cum pace & tranquillitate fratrum non posset, propter multas & varias causas & displicentias quas melius est silentio abscondere, quam ad notitiam infirmorum propalare. Denique senio & infirmitate corporali exhaustus multum defecit, nec intendere rebus monasterij, sicut oportuerat, iam vtiliter amplius potuit. Itaque corde compunctus & dolens ac poenitens de negligentis praeteritis, vt animam saluaret suam, anno regiminis sui octauo, qui fuit dominicae natiuitatis 1196. indiēt. 14. in mense decemb. abbatiam suam in manus conuentus sui sponte ac libere coram omnibus resignauit. Resignatione autem facta, praeposituram in Rothae, pro vitae sustentatione a fratribus accepit, vbi per sex ferme menses in mœore spiritus & lachrymis continuis superiuuens, tandem sequenti anno 4. nonas Iunij in Domino quiescit, cuius corpusculum iuxta corpus Ruperti quondam abbatis hic in eodem coenobio in ipso introitu ecclesiae cum reuerentia sepultum est.

Henricus abbatiam resignat.

H. post annum obiit in Rothae.

DE MARQUARDO, HUIVS MONASTERII ABBATE XXI. QUI praefuit annis 8. mensibus 6. diebus 21. & gestis illius temporis.

Marquardus fit abbas 21. Hirsaugiensis.

POST resignationem igitur domini Henrici abbatis, huius monasterij Hirsaugiensis vicefimi, quae facta est anno dominicae natiuitatis 1196. indiētione 14. vltima die mensis Iunij, hoc est in festo commemorationis S. Pauli apostoli, eodem die fratres inuocata gratia Spiritus sancti ad electionem noui pastoris procedentes, post multa consilia unanimiter tandem in abbatem huius coenobij primum & vigesimum elegerunt, Marquardum monachum conuentualem venerabilem & prudentissimum virum, qui confirmatus & ex more benedictus, praefuit huic monasterio strenue annis 8. mensibus 6. diebus 21. vir magnarum actionum & multarum virtutum, qui iura monasterij contra tyrannorum incursum prudenter & fortiter defensusit sine timore resistendo. Hic oriundus fuit ex Sueuia nobilissimis parentibus procreatus, ex comitibus de monte Solis originem ducens, qui ad literas in iuuentute positus cum aetate discendo profecit, & in omni scriptura tam diuina quam humana satis doctus euasit. Ab adolescentia sua edoctus via Domini in timore, cum ad annos discretionis peruenisset, mundum, parentes, fratres, cognatos, ampliq; patrimonij splendorem, simul & nobilitatem generis pro Dei amore contemnens, in praesenti coenobio Hirsaugiensi sub Conrado abbate auunculo suo monachus factus

Marquardi abbas genui.

2111j

factus est. Qui cognita institutione monastica secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti, mores suos omnino componere studuit, & sine querela inter fratres etiam infimi generis conuersatus, humilitatis exemplum omnibus ostendit. Ordinatus autem abbas omni studio curauit se dignum ouibus suis exhibere pastorem, & non minus exemplo docere quam verbo. Quantum vero ad dispositionem corporis attinet, fuit homo robustus & fortis, statura pulchre proportionatus, mediocritatem longitudine aliquantulum excedens, capite sano nec paruo, & multis in circuitu capillis ad nigredinem tendentibus circumfusus, vocem habebat sonoram atque tubalem, qua vel sola reprobos in terrorem mittere solebat. In dicendo satis erat disertus, siue Larine, siue Teuthonice sermo esset habendus. Mitissimo fuit ingenio, & qui non facile moueretur ad iram: iratus autem ratione, non cito rem duceret in obliuionem. In omnibus largus, tanta fuit beneuolentia in subditos, in amicos, fidei, charitatis ac dilectionis, vt similem suo tempore alterum non haberet. Nihilominus maculis quibusdam negligentia ac tepitudinis notatus est, in his, quae ad regularis disciplinae omnimodam pertinere custodiam videbantur: propterea vel maxime, quod multas & continuas in re familiari occupationes, labores & curas habuit, ac persecutiones, iniurias & tribulationes innumeras tam ab aduocato monasterij comite Adelberto, quam a diuersis alijs, quibus resistere oportebat, necessario in principio suae promotionis sustinuit. Nam praefatus comes Adelbertus huius monasterij aduocatus, fuit officij rationem oblitus, familiam & seruos monasterij contra libertatem & priuilegium ad summis pontificibus & Imperatoribus olim concessum, grauare, vexare & perturbare cepit. In tantum enim cenobij iura & libertates quae defendere debuerat, violare ac infringere instigante diabolo satagebat, vt camerarium monasterij quadam die ante portam caperet. manibusque post tergum ligatis captiuum innocentem & reclamante abbate abduceret violenter, ac in ipsum abbatem pro camerario stantem impetum faceret. Vnde necessitate compulsus abbas primo in propria persona Romam perrexit, ac deinde per nuncios semel atque iterum aduocati violentiam examini sacrosanctae apostolicae sedis exposuit, consilium & auxilium summi pontificis contra tyrannidem comitis petiuit & obtinuit. Renouato namque priuilegio libertatis, & de iure aduocati limitato facta declaratione, ipsum comitem auctoritate apostolica compescuit, ac contra eum & amulos vniuersos gloriose triumphauit. Verum interea quo ipse Dominus Marquardus abbas in itinere fuit ad Rom. curiam, saepe dictus comes Adelbertus quosdam de monasterio fratres expulit, & plura mala fecit, maiora se facturum comminatus fuit. Sed pro his & alijs contumelijs, iniurijs & damnis satisfacere abbati & monasterio, auctoritate mandati Apostolici compulsus fuit. His ergo alijsque diuersis & varijs aduersitatibus multipliciter in suo regimine tribulatus, & animo nimirum distractus, non ita potuit intendere disciplinae claustrali, quantum scimus decuisse.

Conuersatio & morum vita eius. Diffusio & statura corporis eius.

Homo fuit optimus & humanus.

Aduocatus tyrannus quidam.

Abbas Marquardus Romam profectus.

Aduocatus satisfacere abbati compellitur.

MCCXCVII.

Anno Marquardi abbatis 1. qui fuit dominicae natiuitatis 1197. obiit Henricus Herbipolensis, cui Godfridus de Hoenloë succedens, praefuit mensibus duntaxat quatuor & diebus nouem, vir bonus ciuium, & cleri amator & defensor piissimus. Eodem anno 4. nonas Iunij, obiit Henricus praepositus in Rothe, quondam huius cenobij abbas, ibidem sepultus iuxta ossa domini Ruperti abbatis, qui vix ad vnus anni spacium post suam resignationem superuixit, sex menses hic, & in Rothe totidem.

Henricus episcopus Herbipolensis obiit. Henricus olim hic abbas moritur.

MCCXCVIII.

Anno Marquardi abbatis 2. qui dominicae natiuitatis 1198. obiit Godfridus episcopus Herbipolensis, patriae decus & pater, nimis immatura morte praereptus. Huic Conradus, regius cancellarius successit, & praefuit annis 4. mensibus 11. vir bonus & integer, quem domicelli de Rauensburg postea occiderunt. Eodem anno Henricus Imperator Romanorum subsidiarium Christianis mittit exercitum in Syriam, verum Henrico sequenti anno mortuo, exercitus quem miserat de Syria reuertitur. Quapropter Christiani qui in Syria remanserant, auxilio destituti, id reliquum dominij, quod in ea prouincia possidebant, mox penitus amiserunt.

Godfridus. Henricus Imperator.

MCCXCIX.

Anno sequenti, 10. calendas Maij, obiit Henricus Imperator Rom. sextus, & in ecclesia Spirensi cum maioribus suis est sepultus. Liberos enim habuit, & magna in Imperio discordia post eius mortem subsecuta fuit: propterea quod principes antea promiserant Henrico Imperatori praefato uidentis, quod filium eius regem Siciliae Fridericum essent in regem Romanorum electuri. Sed non seruarunt promissum: illo enim in ciuitate

Henricus Imperator obiit. Dissensio principum gravissima.

vico Suetiae, cui
Colonienfis regi-
sterienfis ordi-
nit frater eius no-
12.
erator Rom. se-
em, eratis oculis,
sibi subiecit,
morabatur, pra-
nae Nuenburg ap-
stem ordinis no-
positura ipsa ple-
uta Cunegundis,
abbas huius cen-
am reuocaret, &
secus, de resigna-
erit omnes vno
nouerant & ami-
tationem quam
abbatiam pontifi-
occasione rerum
fatione satisfacere
pace & tranquilli-
quas melius efflu-
enio & infirmita-
sicut oportuerat,
tens de negligenti-
uit dominicae na-
uentus sui sponte
ituram in Rothe,
uerore spiritus &
in Domino quie-
dem cenobio
XXI. 271 40
terij Hirsaugensis
ultima die mense
fratres inuocata
alta consilia vna-
gerunt. Marquar-
rum, qui confite-
mensibus 6. die-
monasterij contra ty-
do. Hic ostendit
te Solis originem
t, & in omni scri-
a edoctus via Do-
tes, fratres, cognate
Dei amore contem-
lo suo monachus
factus

Diffensio principum germanorum.

Panormitana (sicut diximus) defuncto. Nam Adolphus archiepiscopus Colonien. & Theodoricus archiepiscopus Treuerensis, electionem regis sui iuris firmantes, habito consilio apud Andernacum cum Bernardo duce, & alijs episcopis comitibus, atque nobilibus pluribus curiam omnibus principibus ad dominicam Oculi mei, in Colonia generalalem indicunt, pro noui regis electione celebranda. Interea marchiones orientales, Conradus archiepiscopus Moguntinus, Bernardus dux Saxonie, archiepiscopus Magdeburgensis, & alij principes superiores apud Erphordiam conuenientes, Philippum ducem Sueuie in regem Rom. elegerunt, fratrem videlicet Henrici Imperatoris defuncti. Statuto igitur die, prefati principes ad Coloniam conuenientes, Bertolfum ducem de Zeringen, quem se promiserant electuros, magno preestolabantur desiderio veturum, qui cum 1000 marcaturum argenti cum ducatu Sueuie a Philippo accepisset, electionique renunciaasset, venire contempsit. Quod cum predictis innotuisset principibus nimium indignati, Ottonem Pictauie comitem, filium quodam Henrici ducis Saxonie, in regem Rom. contra Philippum elegerunt, & multiplicata sunt mala in terra, bella, incendia, destructiones urbium, & pauperum nece. Audiens autem Philippus electionem Ottonis, trecentos milites armatos cum multis alijs scutiferis ad Aquilgranum preemissit, quatenus Ottonem ab ingressu ciuitatis arcerent, & sibi urbem ac sedem regni seruarent. Sed Otto cum suis adiutoribus ciuitatem ipsam tempore messis obsidione cingens, violenter capiens obtinuit, atque in sede regni triduo sedens inde recessit, committens eam suis fidelibus custodiendam. Interim Philippus adunato exercitu intrauit Alfatiam, & quia prope messem erat, omnem frumentum in agris repetum annihilauit. Multa itaque inter ipsum Philippum & Ottonem bella fuerunt per annos ferme octo, quibus Philippus vixit in regno, donec tandem eo mortuo pax tertis aliquantulum reddita fuit, quemadmodum suo loco dicemus.

Philippus dux Sueuie ab vna parte abigitur.

Otto Saxonia dux ab altera parte abigitur.

Celestinus papa obiit.

Anno etiam prenotato obiit Celestinus papa tertius, cui successit Innocentius tertius, natione Campanus, & preffuit annis 18. Hic quia Philippum regem propter patrem & fratrem, qui contra Rom. ecclesiam multa commiserant, exosum habebat, partes Ottonis tenebat, ipsumque (vt postea dicemus) Imperatorem coronauit.

Baldemarus abbas Spanheimensis obiit.

Eodem quoque anno 10. calendis Iulij, obiit Baldemarus abbas monasterij mei Spanheimensis quartus, cui successit Rupertus abbas quintus, & preffuit annis 14. mensibus 2. qui fuit homo tam in diuinis quam in secularibus literis multum eruditus, & non minus vita quam scientia venerandus.

Bellum inter duos reges.

Eodem anno commissum est prellium inter regem Philippum & eius aduersarium Ottonem, non longe a Confluentia iuxta Mosellam, sed nihil memoria dignum fuit, & eum, preter pauperum rapinam & desolationem prouinciarum omnium in circuitu.

Otto episcopus Spirensis obiit.

Eodem anno obiit Otto episcopus Spirensis, cui Conradus de Scharffeneck succedens preffuit annis 25. qui fuerat antea imperialis aulae cancellarius, homo prudens, & in multis rerum varietatibus longo tempore satis expertus, qui bene suam gubernauit ecclesiam, augendo redditus, & diruta restaurando. Sunt qui scribant eum Metensis ecclesie prius fuisse pontificem.

MCCXCIX.

Argentina per Philippum obsidetur.

Anno quoque prenotato Marquardi abbatis 3. dominice autem natiuitatis 1199. rex Philippus Argentinam obsedit, Rubiacum & multa preffidia episcopi Argentinensis & Adelberti comitis de Dagesburg confringens solo acquiuit. Tandem mediantibus domino Bertholdo duce de Zeringen, & alijs principibus, concordia inter eos facta est, ita quod episcopus relictis partibus Ottonis, Philippo ad retinenda gubernacula regni, fauorem pro posse impenderet atque suffragium. Hoc idem comes de Dagesburg se facturum promissit.

Curia Philippa apud Moguntiam.

Hoc anno in assumptione beate Marie semper virginis Rex Philippus magnam curiam principum suorum habuit apud Moguntiam, Conrado eius loci archiepiscopo ad hoc in terra sancta cum alijs principibus existente, ibi archiepiscopus Taretanus loco prefati archiepiscopi Philippum vnxit in regem. In eodem conuentu Philippus rex, vt Bohemos sibi faceret obnoxios, Odacharum ducem eorum tunc presentem creauit in regem, datis ei & vxori coronis. Ipso tempore Constantia imperatrix in Sicilia moritur, & filius eius Fridericus post multos labores regnum Apulie tandem obtinuit, atque Sicilia.

Dux Bohemiae creatur in regem.

Eodem anno circa initium Octobris Philippus rex vna cum nouo rege Bohemorum fluuio Moselle transito in manu valida & exercitu copioso, fines Colonienfium contra Ottonem inuasit, Regimagium, Bonnâ cum multis circumiacentibus villis incendio cremauit.

Philippus fines Colonienfium intrat.

Eodem

Opus Histo

Ec
nacū
uebant,
sit, ex qu
omnibus
que mot
hoc ridi
lippo reg
iussit. Ar
10 reuerfus
cum ceter
proposito
ipsum Ot
tinenti
terminis
regno di
ciendum
discordia
Werner
20 sticij ci
que Has
qui sibi r
liam duc
lippum a
& in circ
larum pa
rent vid
An
10 tatis 120
anno ad
cordia fa
meritis t
ad Mogu
oboritur
te ac fau
gere stat
preposit
Philippi
40 marunt.
giorum
dus & sui
ter ad mi
suam reg
parte Lu
pum Sip
pes, episc
ad terrar
quos fuit
10 suum Au
tibus suis
ad mort
venditis
pulchri
Ec
tincia, p
rum ho

Eodem tempore Lotharingij, quos in adiutorium sui Otto vocauerat, circa Andernacū cum Philippo regi non valentes resistere, pellic; suā timentes, partes eius occulte fo-
nebant, multa & inaudita scelera in regione illa perpetrantes, è quibus vnum posuisse satis
sit, ex quo cætera quæ cōmiserunt nefanda, pensulari queant. Sanctimonialē quandam
omnibus indumentis spoliata melle perungentes in plumis lectualibus volutabant, sic
que mōstruose hirsutam caballo imposuerunt, versa eius, facie ad caudam caballi. Cumq;
hoc ridiculosum, imo miserabile spectaculum, per aliquot dies circumduxissent, res Phi-
lippo regi innotuit, qui zelo Dei succensus, omnes sceleris huius reos aquæ bullienti tradi
iussit. Andernacenſe quoq; oppidū exustum est per exercitum eiusdē regis Philippi. Postea
reuerſus ad ſua eſt. Interea rex Otto cum ſuo exercitu intrauit Saxoniam, & Goſlariam
cum cæteris adiacentibus oppidis expugnare cœpit. Sed Philippo rege ſuperuenciente, à
proposito ſuo ceſſare ac retrocedere coactus eſt. Henricus Palatinus comes Rhēni, frater
ipſius Ottonis regis, & Landgravius Haſſiæ ac dux Brabantiæ, cum archiepiſcopo Mogun-
tinenſi Conrado, de tranſmarinis partibus reuertuntur, rebus noſtrorum ibidem in malis
terminis relictis. Verum præfatus archiepiſcopus audiens inter Philippum & Ottonem de
regno diſcordiam, in Italia ſtatuit aliquandiu moram facere, quouſque quid ſibi eſſet fa-
ciendum in tam graui turbationis reipublicæ negotio deliberaret. Hoc tempore graues
diſcordiæ fuerunt ſubortæ inter Wormaciensē episcopum cum ſibi adherentibus &
Wernerum de Bolant, comitemq; de Lyningen ac ſequaces eorum, qui eccleſiis ac mona-
ſterijs ciuitatibusque & villis adiacentibus multa mala fecerunt. Inter Landgrauium quo-
que Haſſiæ & Cunonem de Minceberg, eodem tempore grauiſſimæ diſſenſiones fuerunt,
qui ſibi mutuo damna multa inferentes, nihil intactum vſquam reliquerunt. Otto rex ſi-
liam ducis Brabantie deſponſauit vxorem. In aſtate cum exercitu aſcendens, contra Phi-
lippum auxilio Colonienſis archiepiſcopi & præfati ducis ſoceri ſui, partem Conſluentia,
& in circuitu villulas exutens, Bopardiam acceſſit, vbi cum principes ac nobiles quidam il-
larum partium, qui illum aduocauerant, promittentes ſe in eius partes ceſſuros, non veni-
rent videns ſe deſuſum & exercitui deſicere victualia, cum ſuis ad ſua reuerſus eſt.

*Nefandam
ſcelus Lo-
tharingio-
rum.*

*Andernacū
igno crema-
tur.*

*Henricus
comes Pa-
latinus Rho-
ni.*

*Rudolphus
epiſcopus
Worm.*

*Otto rex a-
ſcendit Bo-
pardiam.*

M C C.

Anno Marquardi abbatis huius cœnobij Hirſaugienſis 4. dominicæ autem natiui-
tatis 1200. Conradus archiepiſcopus Moguntinus reuertens ab Vngaria, quo præcedente
anno ad reformandam inter duos fratres contendentes de regno pacem, perrexerat, con-
cordia facta in partibus Aſtriæ in territorio Patauienſi, carne ſolutus ad Dominum pro
meritis tranſmigravit. Cuius corpus Wolfherus Patauienſis episcopus, celebratis exequijs
ad Moguntiam retulit, vbi cum magno honore ſepultum fuit. Interea grauis tumultus
oboritur in Moguntia propter electionem noui pontificis. Quidam enim ex volunta-
te ac fauore Philippi regis Lupoldum episcopum Wormaciensē in archiepiſcopum eli-
gere ſtatuerunt, alij quibus mens ſanior erat Siphridum maioris eccleſiæ Moguntinæ
propoſitum, eligendum conſenſerunt. Qui ciuitatem exeuntes, propter metum regis
Philippi venerunt ad Bingen, & ibi quam deſtinauerant de Siphrido electionem, cōſum-
marunt. Quod audiens Lupoldus, venit cum exercitu valido Philippi regis, & oppido Bin-
giorum capto, Siphridum cum electoribus ſuis inde exturbauit. Cernens autem Siphri-
dus & ſui, quod minus proficerent, ſe cum ſuis ad regem Ottonem contulit, à quo clemen-
ter admiſſus, regalia ab ea ſuſcepit, & eius authoritate fretus, cum exercitu ad diocēſin
ſuam regreditur, cingensque obſidione præfatum oppidum Bingen cepit, multisque ex
parte Lupoldi captis, & ipſo vix per fugam elapſo. Confirmatus igitur in archiepiſco-
pum Siphridus annis 25. præfuit, & eccleſiæ multa bona fecit. Hoc ipſo anno multi princi-
pes, episcopos, duces, comites, nobiles & ignobiles, cum infinita multitudine cruce ſignati,
ad terram ſanctam in ſeruitium dominici ſepulchri contra Sarracenos profecti ſunt. Inter
quos fuit Bertholdus comes de Neuuenburg in Briſgav, qui accepta pecunia comitatum
ſuum Argentinēſis eccleſiæ tradidit in poſſeſſionem perpetuam cum omnibus prouen-
tibus ſuis, & ipſe cum filio Hieroſolymam profectus, in ſeruitio dominici ſepulchri vſque
ad mortem fideliter perſeuerauit. Cuius prouocati exemplo multi nobiles & potentes,
venditis prædijs & poſſeſſionibus ſuis, cum vxoribus & liberis perpetuo ſeruitio ſancti ſe-
pulchri ſe deuouerunt.

*Conradus
ar. hiepiſco-
pus Mogun-
tinus obiit.*

*Diſſenſio in
clero Mo-
guntino.
Siphridus
ſi archiepi-
ſcopus Mo-
guntinus.*

*Exercitus
Chriſtiano-
rum ad ter-
ram S.
Bertholdus
comes de
Neuuenburg.*

*Otto comes
de Hoeburg
obiit.*

Eodem anno moritur comes de Hoeburg apud Biſuntium, & ab incolis illius pro-
uincia, propter bonam deſenſionem plurimum deploratur, præmiſſisque exequijs miſſa-
rum honorifice ſepelitur.

Eodem quoque anno Lutoldus episcopus Basiliensis, Baldeuinus comes Flandrie, Adelbertus comes de Spanheim, & alij multi principes cum exercitu magno, per Greciam nopolitani quondam Imperatoris filium, Imperatorem faciunt: quo mox à Græcis interfecto, imperium suscepit Baldeuinus, præfatus comes Flandriæ. Quo procurante orientalis & Romana ecclesiæ vnio confirmatur. Imperauit autem super Græcos annis ferme septem.

Constantinopolis à Christianis capitur.

Rietburg castrum episcopi Spirensis.

Eodem quoque anno Conradus comes & Zolre & Burgrauus de Nurembergia præsentia Ottonis regis constitutus, castrum Rietburg, quod in feudum susceperat ab ecclesia Spirensi, Conrado eiusdem vrbis episcopo & successoribus eius libere ac sponte in perpetuum resignauit.

M C C I.

Philippus rex Coloniae obsedit.

Anno Marquardi abbatis 5. dominicæ autem natiuitatis 1201. Philippus rex iterato exercitum colligens Mosellam transiit, Coloniae obsedit, archiepiscopum cepit, & sic ciuitatem ac totam prouinciam in deditionem coegit. Postea ueniens ad Aquisgranum cum multis principibus, vna cum regina in sede regni se collocauit.

Otto ad Wisenburgh uenit.

Eodem anno Philippo rege ad superiores partes prospere reuerso, rex Otto exercitum congregato, suorum ad superiores partes denuo conscendens vsque ad Wisenburgh peruenit: sed progredi ulterius non potens, ad inferiores regiones terræ reuersus est.

Cardinalis venit ad Coloniam.

Eodem quoque anno circa festum apostolorum Petri & Pauli ad Coloniae venit Guido cardinalis episcopus Prænestinus, & excommunicatum denunciavit Philippum regem ac omnes cum illo sentientes, mandans auctoritate apostolica vniuersis, quatenus Ottonem susciperent in regem, Philippum vero desererent, sub censura excommunicationis, ibi tunc primum Siphridus electus Moguntinus in sacerdotem & archiepiscopum ordinatus, per manus ipsius cardinalis: & cum ipsius atque Ottonis regis commendatitijs literis Romam progressus ab Innocentio papa tertio accepto pallio, vt mors est, confirmatur.

Siphridus archiepiscopus Moguntinus ordinatur.

Eodem anno Philippus rex conuentum solennem principum celebrauit in Bambergæ, vbi multi pontifices, abbates, duces, comites ac nobiles conuenerunt. Ibi ossa sanctorum Henrici & Cunegundis Imperatorum leuata sunt, & multis miraculis clauerunt. Maximus ibi fuit concursus populorum, tam ex remotis quam vicinis regionibus. His ferme temporibus coepit ordo fratrum Prædicatorum, per institutionem S. Dominici, vni eximie sanctitatis, qui oriundus fuit ex Hispania. Eius institutionem Innocentius papa confirmauit.

Corpora S. Henrici & Cunegundis. Ordo Prædicatorum instituitur.

M C C I I.

Otto rex conuentum Marstricht habuit.

Anno Marquardi abbatis 6. dominicæ natiuitatis 1202. Otto rex & Arnoldus Coloniae archiepiscopus, cum quibusdam alijs principibus, colloquium habuerunt apud Traiectum iuxta Mosam de repub. & diuersis negotijs regni, & inter alia pacem reformauerunt, inter ducem Brabantie & comitem Gelrie, qui magnis contractis armorum copijs, non sine grauissima pauperum iniuria sese ad bellandum iam parauerant.

Conradus episcopus Argentinenfis obiit.

Eodem anno obiit Conradus episcopus Argentinenfis, cui Henricus de Veringen successit, vir bonus, religiosus & deuotus, amator pacis, & cleri defensor integerrimus. qui anno post electionem suam quarto, vix potuit ab Innocentio papa obtinere consentium, quatenus à Senonensi archiepiscopo munus consecrationis acciperet, quia cum Philippo rege sentire cogebatur, quod papæ displicuit: qui semper Ottonem, propter causas superius allegatas, curauit.

Conradus episcopus Herbipolensis occiditur.

Eodem quoque anno in festo S. Nicolai Myreorum pontificis, Conradus episcopus Herbipolensis, quondam imperialis aulæ cancellarius, à Bodone & Henrico militibus de Raensburg, seruatoribusque eorum Heraldus & Conrado, in publica ciuitatis Herbipolensis strata crudeliter occisus est, cui Henricus dictus Cascus, propterea quod casum haberet in delicijs, succedens, præfuit annis 4. mensibus 7. diebus 9. homo doctus & multum in omni scriptura eruditus, qui satis bene suam gubernauit ecclesiam. Ipsi autem particidæ poenitentia ducti Romam petentes, talem à summo pontifice tertio post biennium susceperunt poenitentiam, quam in suis literis patentibus ita sonantibus dedit: Innocentius episcopus seruus seruorum Dei, vniuersis Christi fidelibus has literas inspecturis salutem & apostolicam benedictionem. Quam execrabile facinus & peculiare flagitium perpetraverint, qui ausu sacrilego manus impias in Christum Domini nequiter iniecerunt, bonæ memoriæ Conradum Herbipolensem episcopum imperialis aulæ cancellarium crudeliter occidentes, flere potius libet quam referre. Verum cum dis-

Bulla Innocentij papa de poenitentia occisorum.

Nulla Innocentij papa de poenitentia occisorum.

Epistola

Opera Histo

uina piet
possint
multum
scientes
eludere
ingemuer
milites
dictum ep
bi panite
pracluden
comi simu
tas haberi
iam illis
sur. Farin
& conuig
hymitan
existit, re
Hierosoly
dant. Secu
aqua icin
Domini s
episcopus
& noctem
mo mortu
& quatuor
& quinta
docuig, a
tentu in b
nam. Se
stone, Si
Domini
tu, sorti
drale acce
disciplin
pturi con
An
pet vicin
& pari te
40 pore per
mis Chu
An
do exere
ea de cau
tatem su
Thuring
tem Pala
se, tura q
50 petto La
ros in ca
Misnen
autem e
uentes, r
rex Otto
Barthol
Landgr
tegi Ott

2111j

una pietas humanam impietatem excedat, & miserationibus Domini miserie hominū comparari nō possint, cum nolit Dominus mortē peccatoris, sed magis ut conuertatur & uiuat, utpote qui patiens & multum misericors est & prestabilis super malitia: nos qui licet indigni uices eius exerceamus in terris, sciētes quod maius gaudium est angelis super uno peccatore penitentiam agente &c. quantumcumq. huiusmodi deliquerint homicida: non potuimus tamen, nec debuimus penitentibus aditū ueniam precludere: cum nouerimus dixisse Dominum per Prophetas: In quacumq. hora peccator conuersus fuerit & in genuerit, omnium iniquitatum eius nō recordabor amplius. Bodonem igitur, Henricū quoq. uasallū eius, milites cum Heroldo & Conrado seruiensibus suis, ad nostrā presentiam uenientes, & confitētes se predictum episcopū occidisse: cum de suis excessibus lacrymabiliter peniterent, & humiliter postularēt si-

Nominat eos qui episcopum occiderunt.

10 *bi penitentia à nobis pro tanti sceleris immanitate iniungit: quia penitentibus nō est indulgentia inuana precludenda, de fratrum nostrorum consilio, dilecto filio Hugoni, tituli S. Martini presbytero cardinali, comissimus audiendos. Qui confessione illorum audita, postquam fecit eos nudos coram nobis in bracijs, tor-*

Hugo Cardinalis eos audivit.

tas habentes in collo diebus aliquot in frequentia populorum asfare, de mandato nostro talem penitentiam illis iniunxit: ut nunquam de cetero, nisi contra Sarracenos, uel ad defensionem uitae armis utantur. Varium, griseum, ermelinum, & pannos coloratos non portent. Ad publica spectacula non accedāt, & coniugati nō contrahant matrimonium post mortē uxorum. Eantq. quā cito poterunt in Hierosolymitanā prouinciam, per quatuor annos ibi contra Saracenos Domino seruituri. Bodo uero qui maior exiit, tres uel unū saltem in suis expensis secum adducat. Et donec ipsi quatuor execrabiles homicide Hierosolymitanū iter arripiunt, sicut publice penitentes discalceati & laneis induti uelamentis incedant. Secundam, quartam, & sextam feriam, quatuor tempora, uigiliasq. sanctorū solennes in pane & aqua ieiuent. Tres in anno quadragesimas uidelicet ante resurrectionem, pentecosten & natiuitatem Domini faciant. Carnibus nisi tantū in eisdem tribus festiuitatibus nō uescatur: eaq. die qua predictus episcopus fuit occisus, carnes non comedant in aeternū. Orationē dominicam decantent, centies inter diē & noctem, & genuflectiones faciant quinquaginta. Corpus & sanguinem Domini accipere, nisi in ultimo mortis articulo, nō presumat. Cum fuerint ultra mare, quartā & sextam feriam, sanctorū uigilias & quatuor tempora, sicut dictū est, in cibo quadragesimali ieiuent. Carnes comedent die Dominica & quinta feria tantū. Orationē dominicam dicant, & genuflectiones semper faciant p̄taxatas. Quādo cumq. aliquam ciuitatem Alemānicam poterūt secure intrare ad maiorem ecclesiam nudī p̄cedant, tantū in bracijs cum torta in collo & uirgis in manu, & à canonicis eiusdem ecclesiae recipiant disciplinam. Si uero quā sitū fuerit, cur hoc faciant, dicant, hoc se facere pro sceleris perpetrati iam dicti satisfactiōne, si quando forte in ciuitate Herbigolensi poterūt esse securi, in resurrectione, pentecoste, natiuitate Domini, ac in solennitate maioris ecclesiae, uidelicet S. Kiliiani, exeant ciuitate, & nudī inde cū bracijs tantū, sortam in collo & uirgas deferentes in manu, & ad missae celebrationē maioris, ad ecclesiam cathedralē accedant, & ante episcopū & canonicos prostermentes se, in terram, p̄ctant humiliter & recipiant disciplinam ab eis. Cū autem de partibus redierint transmarinis, ad Apostolicam sedem accedant, recipiuri consiliū & mandatū. Datū Laterani, 14. cal. Maij, pontificatus nostri anno 6. Domini uero 1204.

Modus & forma penitente agende. Peregrinatio triformis inuenerunt. Tres quadragesimas ieiuent.

In terra sancta quomodo debeant ieiunare. Nudi ciuitates Alemāniae intrant. Penitentia Herbigolensis faciendā.

10 Anno quoque pranotato Tartari cum uxoribus & filijs, ab India montibus egressi, per uicinas prouincias praedas agunt, quibus semper fuere assueti. Parthos deinde petunt, & pari terrore Mediam, Assyriam, Persiam, Armeniamque & Sarmatas non longo tempore peruadentes, circa Mæotidis paludes sedes suas demum fir marunt, & multa finitimis Christianis mala fecerunt.

Regnū Tartarorum incipit.

MCCIII.

Anno Marquardi abbatis sexto, dominicæ autem natiuitatis 1203, Philippus rex ualido exercitu congregato intrauit Thuringiam, ut Hermannum Landgrauium humiliaret: ea de causa, quod ipsum reliquisset, & Siphrido archiepiscopo Moguntino contra uoluntatem suam adhereret, ac foueret, & quod reditus ac prouentus ecclesiae Moguntinae in Thuringia cedentes in usus sui hostis, hoc est regis Ottonis, conuertisset. Perpendens autem Palatinum comitem & regem Bohemiae cum magno exercitu illi in auxilium uenisse, cura quaeque incendio conlumpsit, & ita se cum suis in Erphordiam cōtulit. Quo comperto Landgrauius & Bohemiae dux ciuitatem obsidione vallantes, se Philippum capturos in ea sperabant. At ille media nocte cum paucis exiens de ciuitate, ad marchiones Misnenses se contulit, ut auxilijs contractis, milites Erphordiae inclusos liberaret. Principes autem eius discessione cognita, obsidionem qua nouem diebus durauerat, soluerunt: cauētes, ne Philippo daretur tempus congregandi exercitum. His ita peractis superuenit rex Otto cum suorum exercitu, quem Guido cardinalis episcopus Pranestinus in festo S. Bartholomaei apostoli apud Marsburg, in regem solenniter consecrauit. Ibi Hermannus Landgrauius & Odacharus Bohemiae rex, qui à Philippo iam prius defecerant, fidelitatem regi Ottoni denuo iurauerunt.

Philippus rex intrauit Thuringiam.

Comes Palatinus rex Bohemiae, Erphordia obsidione uallatur.

comes Plandrii, regio, per Greciam, Isaac Constantino, à Grecis intercurante orientis, annis ferme, de Norenbergia, ceperat ab ecclesia, sponte in peti, Philippus rexit, cepit, & sic, ad Aquigranum, rex Otto exercitu, Wisenburg peruenit, est, ad Coloniam, denunciat Philostolica uinculis, sub censauro exco, dorem & archie, Ottonis regis com, to pallio, ut mors, elebrauit in Bam, runt. Ibi ossa, culis claruerunt, regionibus. His fer, S. Dominici, uiri, Innocentius papa, Arnoldus Colo, habuerunt apud, pacem reforma, tractis armatorum, raucrant, tricus de Veringa, in tegetrimus, qui, inere conlenam, qua cum Philipe, propter causas fu, onradus episcopus, nrico militibus de, ciuitatis Herbigol, quod casum ha, doctus & multum, ipsi autem partici, io post biennium, s dedit: Innocentius, utem & apostolicam, ut ausu sacrilego ma, Herbigolensi episc, erre. Verum tunc di,

*Theodericus
comes Hol-
landia obiit.*

Eodem quoque anno moritur Theodericus comes Hollandia, & traditur comiti de Lo, prouincia cum filia defuncti. Quod grauiter ferens Wilhelmus frater Theoderici, congregatis militibus eundem comitem de Lo, de Hollandia expulit, & fratris filiam tulit.

*Decretales
sunt.*

Lupoldus.

His quoque temporibus Innocentius papa tertius quinque libros Decretales composuit, quos legi in scholis & obseruari in iudicijs vbique mandauit: quod factum est, & fit vsque in presentem diem. Lupoldus episcopus Wormaciensis qui Moguntinum archiepiscopatum (sicut supra diximus) ambierat, Philippo regi adhaerens contra regem Ottonem & Innocentium papam, multa in omni prouincia commisit mala. Omnibus bellis cum Philippo fege suo contra Ottonem personaliter interfuit, vt miles pugnavit, spoliavit pauperes, & neque monasterijs neque ecclesijs pepercit. Cumque milites ad eum dicerent: Domine, non licet nobis ecclesias & monasteria spoliare. Respondebat: Cum ossa mortuorum tollitis, tunc ecclesias & cœmeteria spoliatis. Tandem ab Innocentio papa excommunicatus fuit, & pontificatu depositus, propter innumera scelera quae commiserat. Postremo in odium Ottonis regis officio & beneficio restitutus est.

MCCIII.

*Philippus
rex de nouo
Thuringia
intrat.*

Anno Marquardi abbatis 8. qui fuit dominica natiuitatis 1204. circa mensem Iulium, Philippus rex maximo exercitu coadunato Thuringiam intrat, & quandam ciuitatem Landgrauij Wizenfē nomine, obsidione vallat: regem etiam Bohemiae cum maxima multitudine in auxilium ei ueniētem fugat, omniaque per circuitum oppida igne et urit & deuastat. Landgrauius videns euerfionem terrae suae, & animositate regis se ferre non posse, interuentu quorundam principum supplicat ad eum venit, & eius gratiam postulans promeruit. Post haec archiepiscopum Colonienfem Adolphum, per medium archiepiscopi Treuerensis ac episcoporum Spirensis & Constantiensis, consilium apud Ardernacum sibi conciliat, & vt ducem Brabantiae, & reliquos Lotharingiae nobiles fideles sibi efficiat, nouem millia marcarum ei donat, & Salued ab ecclesia Colonienfē dudum ablatum restituit, ac plurima se daturum reponit. His allectus promissionibus, Adolphus archiepiscopus Colonienfē sacramentum quod dudum fecerat Ottoni patri pendens, peritium & excommunicationem papae non metuens, post festum S. Martini ad eundem Philippum cum duce Brabantiae Confluentiam venit, & ei iuramentum fidelitatis ambo praestiterunt, quod ei postea non successit in prosperitatem.

MCCV.

*Philippus
de nouo coro-
natur A-
quifranii.*

Anno Marquardi abbatis 9. Philippus rex ad festum Epiphaniae dominicae natiuitatis 1205. indictione 8. magnum conuentum principū sibi adhaerentium habuit Aquifranii, ubi cum maximo apparatu archiepiscopus Colonienfē ei occurrit. Ibi rex cōsilio cum suis habito, vt principes suam liberam electionem, secundum antiquitatis institutum non perderent, regium nomen & coronam deposuit, & vt concorditer ab omni recederetur petiuit & impetrauit. Quem Adolphus archiepiscopus Colonienfē magna solennitate, vna cum Mariā vxore eius, filia Imperatoris Constantinopolitani, rursus inunxit & coronauit: Ottone languore grauisimo detento, & omnium pene auxilio destituto. Hoc anno aestas fuit sicca, & hyems dura.

*Marquardus
abbas
obiit.
Optime re-
xit mona-
sterium.
Multa aere-
gio constru-
xit.*

Eodem anno Marquardus abbas huius monasterij Hirsaugiensis reuerendissimus, posteaquam annis 8. mensibus 6. diebus 21. strenue & vtiliter praefuisset huic cenobio, graui infirmitate quartanarum febrium tactus, ac longa aegritudine ad plenum decoctus, tandemque dissenteria subsequente dissolutus, 13. calen. Februarij, anno Domini 1205. indict. 8. in Domino quieuit, sepultus non sine fratrum lachrymis, ante altare S. Nicolai. Multas (vt supra diximus) sui regiminis turbationes à tyrannīs sustinuit: sed cum esset vir sapiens, de omnibus triumphauit. In multis, reditus monasterij ampliauit, & copiam rerum temporalium fratribus moriens reliquit. Duo quoque latera claustrī nimia vetustate colapsa cum alijs structuris multis reparauit, & murum ante fores monasterij praelato & insigni opere inchoauit, quem morte praeventus non compleuit. Fuit enim vir sanguinis moribus, ingenio & sapientia clarus, regibus & principibus notus, qui tempore schismatis imperij inter Philippum & Ottonem tam prudenter se in omnibus habuit, quod meritum apud Deum & laudem ab hominibus reportauit.

DE LVTFRIDO, HUIVS MONASTERII ABBATE XXII. QVI

praefuit annis 11. diebus 15. & varijs gestis ac rebus illius temporis.

MORTVO reuerendissimo huius monasterij Hirsaugiensis abbate Marquardo, & anno & die praemissis, corporeque eius cum honore ac reuerentia tradito ecclesiae.